

Berni Egyezmény (Az európai, vadon élő élővilág és a természetes élőhelyek védelme (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats))

1979-ben fogadták el Bernben. Az Egyezmény alapvető célkitűzése a vadon élő állat- és növényfajok és élőhelyeik védelme – különös figyelemmel a veszélyeztetett fajokra, (beleértve a vonuló fajokat is) és élőhelyekre, valamint ezek védelme érdekében az országok közötti együttműködés elősegítése.

Konkrét kötelezettségek

A 4. cikkely előírja, hogy meg kell tenni a „megfelelő és szükséges” intézkedéseket az állat- és növényvilág élőhelyeinek védelmére.

Az I. függelék tartalmazza a fokozottan védett növényeket, a II. a fokozottan védett állatokat és a III. lista a védett állatokat.

Az egyezmény értelmében védelemnek minősül az is, ha valamely faj „hasznosítása” törvényes korlátozásokkal történik. Az így érintett fajok esetében is be kell tartani a korlátozásokat, azaz nem használhatóak a tiltott befogási, halászati, vadászati módszerek. Ezen kívül csak az országok által előírt időszakban történhet ezen fajok hasznosítása, és ideiglenes vagy helyi tilalmakat is be kell vezetni annak érdekében, hogy a megfelelő állományok fennmaradása biztosítható legyen. Több száz faj szerepel ezeken a listákon az edényes növények és a gerinces állatok köréből, de több mint félszáz ízeltlábú és puhatestű is.

A IV. függelék egyértelműen tiltja a mérgek, mérgező vagy bénító csalétek, robbanóanyagok, mesterséges fényforrások használatát befogáshoz, elejtéshez, (Magyarország eltérést jelentett be kábító lövedék és kábító csalétek használatára, nálunk ezek alkalmazhatóak szarvasfélék befogására), a hurkozást, megvakított vagy megcsonkított, élő csali-állatok használatát, a félautomata vagy automata fegyvereket, a légi- vagy mozgó, motoros járműről történő vadászatot ill. éjszakai képátalakító- vagy nagyító készülékek használatát. Ezentúl tiltott még az emlősöknél a nem szelektív csapdázás, a kifüstölés, gázosítás (kotorékok, földalatti járatok esetében volt ez Európa-szerte elterjedt módszer), míg a madaraknál bármiféle csapdázás és a lépvessző használata. A halak esetében is tilos a mesterséges fényforrás használata, valamint a váltakozó áramú elektromos halászgép.

Természetesen ez az egyezmény is kitér az európai élővilág védelmét szolgáló kutatási, tájékoztatási és egyéb területeken való együttműködés elősegítésére. Ösztönzi az Európában a kipusztulás szélére került fajok visszatelepítését, előzetes tanulmányok és más országok tapasztalatainak figyelembevétele alapján. Új –ebben az egyezményben jelenik meg először – a nem (ös)honos fajok betelepülésének, telepítésének szigorú ellenőrzésére vonatkozó rendelkezés. Rögzíti azt is, hogy a felek az alapelőírásoknál szigorúbb intézkedéseket is hozhatnak (ilyen hazánk vonatkozásában a hiúz fokozott védelme, ami az egyezménynek „csak” a III. függelékében szerepel).

Az egyezményhez Magyarország 1989-ben csatlakozott. Hazánk számára konkrét feladatot jelent a *Vipera ursinii rakosiensis* („rákosi vipera”) élőhelyei védelmére vonatkozó ajánlás.